

ØKONOMISKE KONSEKVENSBEREGNINGER – MARTS 2024

Forfattere: Michael Groes Christiansen

^a SEGES Innovation P/S

STØTTET AF

Svineafgiftsfonden

Hovedkonklusion

Notatet sætter økonomisk værdi på produktivitsændringer ved forskellige noteringsniveauer med en mediannotering på 13,00 kr./kg og med de forventede foderprisniveauer marts 2024 og ½ år frem. Værdier for øget so-overlevelse er nu medtaget som en nyhed.

Sammendrag

Dette notat viser konsekvenser af afvigende produktivitet i forhold til Den beregnede Smågrise-noterings forudsatte produktivitet. Værdien af mange produktivitsændringer er noteringsafhængig. Der er regnet med 13,00 kr./kg slagtekrop i notering +/- 1 kr./kg i intervaller. I efterkorrektioner per kg slagtekrop er der brugt 1,16 kr./kg.

So-, smågrise- og slagtegrise-foder er sat til henholdsvis 1,98 kr./FEso og 2,37 og 1,97 kr./FEsv i beregningerne.

Minimumsnoteringskrav for et positivt EBID før renter og afskrivninger kræver en notering > 9,59 kr./kg. Hvis resultat per gris skal være positivt, kræves dog ca. 11,04 kr./kg i notering. Der er fortsat meget høje markedspriser på smågrise i forhold til beregnet notering. Dette vil i varierende omfang forskyde økonomien til gunst for smågriseproducenten afhængig af smågrisekontrakter. I Danmark vil det ofte koste slagtegriseproducenter ca. 54 kr./slagtegris i tabt DB i forhold til beregnet smågrise-notering, som bruges i disse kalkuler, via halvt beregnet halvt markedspris på smågrise ved indkøb.

Der er lavet følsomhedsberegninger på, hvor meget DB per enhed kan rykkes, hvis effektiviteten forbedres på bedriften med det anvendte pris- og produktivitsniveau. Udover dette er der for produktivitetstallene vist, hvad noteringsændringer betyder for nøgletallets værdifastsættelse.

Der er tilføjet et afsnit med økonomiske værdier ved øget so-overlevelse, og hvordan det kan om-sættes til værdi per reddet soliv eller per %-point. Disse betragtede krævede også en marginalomkostning ved at udskifte en afregnet so med en løbet polt på 32 uger. Der er derfor tilføjet nogle vejledende omkostninger for en sopolt løbet ved 32 uger gammel.

Udskiftning af en so med en ny løbet polt, er ikke specielt omkostningstungt, hvis man har fået afregnet soen på slagteriet.

Baggrund

Værdien af ændringer i en bedrift er nogle gange noteringsafhængig, såsom fravænnede grise per årso og daglig tilvækst hos vækstgrise. Andre gange medfører en effektivitetsforbedring en sænkning af stykomkostninger og dermed en økonomisk gevinst, som er uafhængig af noteringsforhold.

Dette gør, at fokusområder nogle gange skal flyttes, så bedriften går fra fokus på minimering af omkostninger ved lavkonjunkturer til outputmaksimering i højkonjunkturer. Dette gælder også, selv om de marginale omkostninger til sidstproducerede enhed måske stiger herved. Dette forhold betyder ikke så meget i højkonjunkturer, da let stigende fremstillingspriser er dækket ind af de høje priser.

Materialer og metoder

Formålet er at beregne de økonomiske konsekvenser ved afvigelser i effektivitet i forhold til landsgennemsnittet. Konsekvenserne beregnes også ved forskellige noteringer.

Beregningerne er baseret på Grundlag for Den beregnede Smågrisenotering [1] samt egne beregninger. Der er lavet følsomhedsanalyser på +/- 2 gange 1 kr./kg i afregningspris til begge sider i forhold til en notering på 13,00 kr./kg i midten, som både påvirker smågrise- og slagtegriseproducenten. Udover notering er der regnet med 1,16 kr./kg slagtekrop i samlede korrektioner og efterbetalinger per kg slagtekrop.

For de forhold, der har indflydelse på produktiviteten, f.eks. daglig tilvækst, dødelighed og levende-fødte grise, øges den økonomiske effekt med stigende/faldende notering i nominelle kr. Der regnes i dækningsbidrag (DB) per enhed i tabellerne.

Tabellerne er beregnet på basis af de foderpriser, som er vist i tabel 1, og med de smågrisepriser, som disse foderpriser vil give i Den beregnede Smågrisenotering under vekslende noteringer.

Tabel 1. Foderpriser i kr./FEsv, som er brugt i analysen

Fodertype	Kr./FEsv
Sofoder	1,98
Fravænningsblanding	3,42
Smågrisefoder	2,15
Vægtet smågrisefoder	2,37
Slagtegrisefoder	1,97

Øvrige forudsætninger udover foderpriser er vist i tabel 2.

Tabel 2. Diverse forudsætninger vedr. effektivitet i beregningerne

Enhed	Effektivitetsnøgletal
Levendefødte per kuld	18,00
Døde i diegivningsperioden, %	15,05
Fravænnede grise/kuld	15,29
Kuld per årso	2,23
Fravænnede grise per årso	34,1
Spildfoderdage per kuld	15,68
Smågrise 7-30 kg	
Daglig tilvækst, gram/dag	465
FESv/kg, smågrise	1,77
Dødelighed smågrise	4,3%
Slagtegrise 30 kg til slagtning	
Slagtekrop i varm vægt, kg/gris	87,5
Daglig tilvækst, gram/dag	1.040
FESv/kg tilvækst, slagtegrise	2,65
Kødprocent, slagtegrise, %	59,4
Dødelighed slagtegrise	3,5%

Omkostningen ved en spildfoderdag per kuld per årso er her beregnet som en afledt effekt af faringsprocenten i en modelberegning. Rentepåvirkningen er lavet ud fra modelberegninger, hvor gennemsnitligt ca. 50 % af den investerede kapital i staldbygninger og inventar vil være tilbagebetalt. Mange besætninger vil derfor have større/mindre rentefølsomhed end beregnet her.

Økonomiske metoder og enheder anvendt

Indenfor grise kan der regnes i DB per produceret enhed (uden tidsenhed) eller det kan beregnes, hvor meget der laves per tidsenhed, hvor tidsenheden er 365 dage = 1 år. Tidsenhed er f.eks. indeholdt i begreberne DB i kr. per årso. Værdien af øget daglig tilvækst for små- og slagtegrise er beregnet ved at antage, at antal grise produceret årligt per stiplads ændres, hvis de vokser hurtigere/langsommere. Her antages det altså, at omsætningshastigheden ændres årligt, hvorved indkøbte/overførte grise afstemmes efter, hvor hurtigt de vokser.

Ændret daglig tilvækst kan også bruges til at ændre afgangsvægten på grisene, det vil sige DB per gris kan ændres ved at lægge flere/færre kg på en indsat gris afhængig af et fast antal stalddage til rådighed per gris.

Et eksempel på brug af tabel kunne være værdi af ændret faringsprocent, som er øget i 1. kvartal med + 5 %-point.

Enhedsværdien under en given notering slås op og er for faringsprocent udtrykt som +/- 1 %-point i tabel 5.

Værdien af at have hævet faringsprocenten per årso ved en given notering er:

Enhedsværdi i kr./faringsprocent/noteringsniveau * (+ ændring i % i faringsprocent) * (periodelængde i dage/365 dage).

Fokus på nemme hurtige marginaloverslagsberegninger af hvad øget so-overlevelse er værd, har gjort, at der er tilføjet en tabel 11 for dette. Enheden her er ikke per årso men per kuld.

Kødprocent-afregningsfunktion

I Appendiks er der redegjort for værdien af en kødprocentpoints-enhedsændring. Dette er nødvendigt, fordi kødprocent-afregningen ikke er lineær i forhold til en ændring i kødprocent.

Der er regnet med følgende gældende kødprocent-maske fra Danish Crown som vist i tabel 3.

Tabel 3. Gældende Danish Crown kødprocent-maske fra 8. maj 2023

Kødprocent	Regulering
58,1 – 62,1 %	+10 øre/%-point
58,1 (Basis)	0
56,1- 58,1 %	-10 øre/%-point
54,1 - 58,9 %	-15 øre/%-point
54,1 - 56,9 %	-25 øre/%-point

Spredningen i kødprocent på so- og galtgriseniveau er analyseret på besætningsniveau ud fra slagtedata for en 3-måneders periode fra et slagteri. Data fra leverandørbesætninger blev analyseret i en periode via udtræk på kønsniveau. Kriteriet for at være med, blev sat til mindst 250 so- og galtgrise leveret i perioden, så alle medtagne CHR-nr. havde leveret mindst 500 grise.

Resultater og diskussion

Tabel 4 viser afstanden til nulpunktsnotering og indtjeningen før renter og afskrivninger (EBID) for integrerede besætninger og for de enkelte driftsgrene per gris.

Nulpunktsnoteringen er ca. 11,0 kr./kg i beregningerne, men det er EBID (resultat før renter og afskrivninger), som afgør om der skal produceres grise eller ej.

Hvis EBID ikke er større end 0, kan det i teorien ikke betale sig at sætte grise ind i staldene.

EBID er > 0 kr./gris så længe noteringen \geq 9,6 kr./kg med det valgte foderprisniveau og brugte effektivitetsforudsætninger.

Smågrise kan sælges for en højere markedspris end beregnet, hvilket kan betyde bedre smågrise-resultater end vist her, mens slagtegriseproducenter omvendt kan risikere at skulle betale mere for smågrise end beregnet smågrisenotering forudsætter. Der forventes i 2024 en prisforskel på ca. 100 kr./30 kg gris mellem markedsnotering og beregnet smågrisenotering.

Men alt i alt forventes 2024 at ligge på et fornuftigt økonomisk niveau.

Tabel 4. Afstand til nulpunktsnotering og resultat per enhed (EBID) før renter og afskrivninger som funktion af Danish Crown-notering (ifølge Den beregnede Smågrisenotering)

Notering: Danish Crown, kr./kg	Kr./kg slagtekrop	11,00	12,00	13,00	14,00	15,00
Afregningspris inkl. efterbetaling, kr./kg	Kr./kg slagtekrop	12,16	13,16	14,16	15,16	16,16
+/- afstand til nulpunktsnotering i kr./kg	Kr./kg slagtekrop	-0,04	0,96	1,96	2,96	3,96
EBID i 0, noteringskrav i kr./kg	Kr./kg slagtekrop	9,59	9,59	9,59	9,59	9,59
Resultat/gris fra løbning til slagtning	Kr./gris fra 0-114 kg	-4	84	171	259	347
EBID fra løbning til slagtning/kr./gris	Kr./gris fra 0-114 kg	124	211	299	387	474
EBID per fravænet	Kr./7 kg gris	41	70	99	128	157
EBID per smågris (7-30 kg)	Kr./7-30 kg gris	21	36	51	66	81
EBID per slagtesvin (30-115 kg)	Kr./30 -115 kg	62	105	149	193	236

Søer til og med fravæning (7 kg)

De økonomiske konklusioner fremgår af tabel 5.

Tabel 5. Søer til fravæning: Økonomisk konsekvenstabel baseret på beregnet smågrisenotering

Notering: Danish Crown, kr./kg		11,00	12,00	13,00	14,00	15,00
Afregningspris inkl. efterbetaling, kr./kg		12,16	13,16	14,16	15,16	16,16
7 kg pris		250	279	309	338	367
Søer til fravæning	+/- ændring	Kr. per årssø	Kr. per årssø	Kr. per årssø	Kr. per årssø	Kr. per årssø
DB per årssø	Notering	3.947	4.936	5.926	6.916	7.905
Levendefødte grise per kuld*	+/- 1 gris	474	529	584	639	694
Fravænnede grise per årssø	+/- 1 gris	250	279	309	338	367
Pattegrisedødelighed, %-point**	+/- 5 %	448	506	565	623	681
Fravænningsvægt 1,5-7 kg***	+/- 1 kg	441	491	540	590	639
Fravænningsvægt 7-9 kg***	+/- 1 kg	339	388	438	487	537
Fravænningsvægt minus øget sofoderforbrug	+/- 1 kg	170	220	269	318	368
Spildfoderdage per kuld****	+/- 1 dage/kuld	48	54	60	66	72
Faringsprocent, %-point****	+/- 1 %	39	43	48	53	58
Noteringsuafhængige værdier						
Prisændring eget sofoder	+/- 0,1 kr./ FEsv	154	154	154	154	154
Renteændring i %-point	+/- 1 %	236	236	236	236	236

* (7 kg's pris x 0,85 x 2,23)

** (levendefødte x 0,05 x 2,23- (5,5 kg pattegrisetilvækst x 2,5 FEso/kg tilvækst) x kr./FEso)

*** Værdi ifølge Den beregnede smågrisenotering. Det vil sige kg-regulering alene i dette vægtinterval

**** Hvert kg øget fravænningsvægt koster 2,5 FEso x kr./FEso

***** Se metode for værdi faringsprocent og spildfoderdage per kuld værdi

Alle beløb i tabel 5 er gældende per årssø, og er derfor gældende for en periodelængde på 365 dage med valgt notering etc.

Beregning af værdien af faringsprocent og spildfoderdage sker via den model, hvor resultaterne står i tabel 6.

Forventede afledte effekter af +5 i faringsprocent et helt år er, at det øger antal fravænnede grise med ca. 0,7 fravænnede grise per årssø alene via flere kuld per årssø eller ca. 5 %-point * 48 kr. = 240 kr./årssø.

Tabel 6. Effekt af faringsprocent på 87,3 % +/- 5 %-point. Modellen passer på gennemsnitligt stabile faringsprocenter over en periode ved en notering på 13,00 kr./kg

Faringsprocent indlagt	82,3	87,3	92,3	Middel + 1 faringsprocent
Enhed	Kr./årsso	Kr./årsso	Kr./årsso	Ændring enhed
Salgsindtægt/årsso	10.234	10.520	10.750	51,6
Sofoder i kr./årsso	2.853	2.875	2.893	4,0
KS i kr./årsso	103	99	96	-0,7
Øvrige stykomkostninger	1.619	1.619	1.619	0,0
DB/årsso	5.659	5.926	6.142	48,3
DB per fravænnet gris	171	174	176	0,6
Spildfoderdage per kuld	21,2	16,6	13,1	-0,8
Kuld per årsso	2,17	2,23	2,28	0,0
Fravænnede grise per årsso	33,17	34,10	34,84	0,2

Hvis perioden er over/under 365 dage ganges beløbet ved en given notering med brøken (perioden i dage/365 dage). At forbedre noget marginalt i et kvartal er altså lig med 25 % af de beløb, som står i tabellen.

Ved en notering på 13,00 kr./kg er værdien per faringsprocent 48,3 kr./%-point:

Hvis faringsprocenten er hævet 5 %-point i et kvartal (25 % af et år) i en besætning med 1.000 søer, er DB i besætningen hævet med:

$$1.000 \text{ årssøer} * 25 \% \text{ af et år} * (+ 5 \% \text{-point} * 48,3 \text{ kr./\% -point}) = 55.625 \text{ kr.}$$

Hvis besætningen kan holde niveauet på + 5 i faringsprocenten i et år, er der 222.500 kr. i gevinst i besætningen på at hæve faringsprocenten.

Smågrise 7-30 kg

De økonomiske konklusioner for smågrise 7-30 kg fremgår af tabel 7.

Tabel 7. Smågrise (7-30 kg): Økonomisk konsekvenstabel baseret på beregnet smågrisenotering

Notering: Danish Crown, kr./kg		11,00	12,00	13,00	14,00	15,00
Afregningspris inkl. efterbetaling, kr./kg		12,16	13,16	14,16	15,16	16,16
Smågrisepris 7 kg	Kr./gris	250	279	309	338	367
Smågrisepris 30 kg	Kr./gris	429	473	517	561	605
Afgangsvægt	+/- 1 kg	6,1	6,4	6,7	7,0	7,3
Smågrise	+/- ændring	Kr. per gris	Kr. per gris	Kr. per gris	Kr. per gris	Kr. per gris
DB per gris	Notering	53	68	82	97	112
Daglig tilvækst, g/dag*	465 +/- 10 g	1,1	1,4	1,7	2,0	2,3
DB-ændring ved ændring i afgangsvægt**	+/- 1 kg	1,88	2,18	2,47	2,77	3,06
Dødelighed, %-point	+/- 1 %	3,4	3,8	4,1	4,5	4,9
Noteringsuafhængige værdier						
FESv pr. kg tilvækst	+/- 0,1 FESv/kg	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5
Prisændring eget smågrise foder	+/- 0,1 kr. per FESv	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1
Renteændring, %-point	+/- 1 %	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1

* Øget daglig tilvækst bruges til at producere flere smågrise per stiplads

** Korrigeret for marginalt foderforbrug

Slagtegrise

De økonomiske konklusioner for slagtegrise fremgår af tabel 8.

Tabel 8. Slagtegrise (30-115 kg) med en slagtevægt på 87,2 kg. Økonomisk konsekvenstabel baseret på beregnet smågrisenotering

Notering: Danish Crown, kr./kg		11,00	12,00	13,00	14,00	15,00
Afregningspris inkl. efterbetaling, kr./kg		12,16	13,16	14,16	15,16	16,16
Smågrisepris 30 kg		429	473	517	561	605
Slagtesvin	+/- ændring	Kr. per gris	Kr. per gris	Kr. per gris	Kr. per gris	Kr. per gris
DB per gris	Notering	136	178	220	262	305
Daglig tilvækst, g/dag*	1.040 +/- 100 g	0-11,7	0-15,3	0-18,9	0-22,5	0-26,1
Slagtevægt ændring i kg **	+/- 1 kg	3,5	4,5	5,5	6,5	7,5
Døde/kasserede, %-point	+/- 1 %	7,5	8,1	8,8	9,4	10,1
Noteringsuafhængige værdier						
FESv per kg tilvækst	+/-0,1 FESv/kg	16,7	16,7	16,7	16,7	16,7
Grise i Basisvægt, %-point	+/- 10 % afregnet til basisvægt	8,8	8,8	8,8	8,8	8,8
Kødprocent, %-point	+/- 1 %	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0
Prisændring eget slagtesvinefoder	+/- 0,1 kr./FESv	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0
Værdi løbende efterbetaling med 7,5 % i rente ***	+/- 1 kr./kg	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8
Renteændring, %-point	+/- 1 %	6,9	6,9	6,9	6,9	6,9

* Producerede grise per stiplads ændres ** Under forudsætning af at de afregnes til basisvægt

*** Slagtevægt i kg * efterbetaling i kr./kg * ejerens lånerente i % p.a. * (14 måneder/12 måneder) * 0,5

De noteringsuafhængige værdier er vigtige elementer for en slagtegriseproducent, da forbedringer i forhold til landsgennemsnit ikke deles med smågriseproducenter.

Tabel 9. Ændring i kødprocentniveau har følgende værdier i enheden øre/kg

Kødprocent, gns.	Enkeltdyr = kødprocentmaske øre/kg	Afrekning potens funktion, øre/kg	Værdi i øre/kg 1 %-point forbedring fra før niveau	Værdiændring i kr./slagtegris ved 87,2 kg slagtevægt
64,1	40,0	39,7	2,6	2,3
63,1	40,0	37,1	4,4	3,8
62,1	40,0	32,7	6,2	5,4
61,1	30,0	26,5	7,9	6,9
60,1	20,0	18,6	9,7	8,4
59,1	10,0	8,9	11,4	9,9
58,1	0,0	-2,4	13,0	11,3
57,1	-10,0	-15,5	14,6	12,8
56,1	-20,0	-30,1	16,2	14,2
55,1	-35,0	-46,3	17,8	15,5
54,1	-50,0	-64,1		

Værdier til so-overlevelse

Et reddet soliv kan reducere spilfoderdage per kuld i en besætning, men hvor meget kan der kun gines om.

I SEGES Insight er det valgt, at besætningens gennemsnitlige spildfoderdage per død/aflivet so/gylt bliver konverteret til en produktiv sodag i forholdet 1:1. Faktoren 1:1 ser umiddelbart optimistisk ud, men korrelationer på sidste landsgennemsnit viste faktoren 1,33. I et demonstrationsprojekt i besætninger med lav so-overlevelse som man så forbedrede, kunne man reducere spildfoderdag per kuld 3,6 gange mere end de færre døde/aflivede søer reelt berettigede til.

Årsagen til at faktoren kan være højere end de "reddede" soliv i sig selv egentlig berettiger til, kommer af, at de ændringer, som måske foretages i det daglige management, lønner sig i flere produktive dage for alle kuld i besætningen.

En besætningsfaktor for disse forhold kræver før-efter sammenligninger. Hvis der er mange spildfoderdage i en besætning, vil fokus på forbedret so-overlevelse komme samtlige søer/gylte til gavn, og dermed give en høj faktor i spildfoderdag-reduktion per kuld. Omvendt vil besætninger med få spildfoderdage/kuld før intervention, have en mindre konverteringsfaktor.

I tabel 10 er der lavet økonomiske beregninger for, hvad so-overlevelse er værd per hændelse og ved forskellige noteringer. Der er også vist en vejledende polte-omkostning til og med løbning med en polte-udnyttelsesgrad på 95 %, hvor udnyttelsesgraden udtrykker om polt kan løbes eller ej baseret på 22 uger i alder til løbning.

Tabel 10. Værdier for so-overlevelse og LY-polte-omkostninger 22-32 uger

Notering: Danish Crown, kr./kg	11,00	12,00	13,00	14,00	15,00
Forventet sonotering inkl. efterbetaling, kr./kg	9,13	9,86	10,59	11,32	12,05
Værdi per afregnet soliv, kr./so-gylt	1.689	1.824	1.959	2.094	2.229
Daka-udgift død so	247	247	247	247	247
Ca. arbejdstid bortskaffelse død so	100	100	100	100	100
Vejledende LY-polte pris ved 22 uger*	1.792	1.917	2.042	2.167	2.292
Foderomkostning polte 22-32 uger**	399	399	399	399	399
Pasning polte 22-32 uger***	196	196	196	196	196
Polte vaccinationer basis ****	26	26	26	26	26
Omkostning per løbet polt ved 95 % udnyttelse	2.512	2.644	2.775	2.907	3.038
Salgsindtægt kasserede polte per løbet polt	45	48	52	55	59
Marginal omkostning udskiftning afregnet so med en løbet polt *****	778	771	764	757	750
Værdi per reduceret spildfoderdage/kuld til og med fravæning 7 kg	21	24	27	29	32
Værdi per reduceret spildfoderdag/kuld inkl. smågriseproduktion	26	30	34	38	42
Værdi per reduceret spildfoderdag/kuld inkl. 7-115 kg produktion	39	46	54	62	70
Egen ca. totaludgift per polt/uge omkring 22-32 uger *****	63	63	63	63	63
Polte vaccinationer udvidet, kr./polt *****	64	64	64	64	64

* Ca. pris på indkøbt 22 ugers LY-polt inkl. glässer vaccine, transport og genavgift, ** 210 FEsv/polt * pris per FEsv (drægtighedsfoder), *** Ca. 1 time bruges per polt 22-32 uger, **** Basis vaccination 22-32 uger er mod rødsyge og parvovirus, ***** Et afregnet soliv minus udgifter per løbet polt, ***** Beløbet dækker foder, pasning og husleje (1,9 kvm/store polte) ***** *Dækker udover basis også influenza, parvovirus og PCV vaccine

Værdi per so-overlevelse

Tabte spildfoderdage på en død/aflivet so i 2024 er ca. 45 dage som median i de mange besætninger, som er med i SEGES Insight.

Hvis man forbedrer management for alle søer ved øget so-overlevelse, og bruger faktor 1,33, vil det give 59,85 spildfoderdage/kuld. Effekt af færre spildfoderdage fra andre søer, indregnes som potentiel værdi, ved at øge soverlevelsen.

En dansk so får ca. 4 kuld. Hvis en so reddes, skal den udskiftes før eller siden alligevel. Et godt bud er, at et reddet soliv sparer 0,5 i sopolt udskiftning/kuld. De fleste sælger ved 30 kg, så der bruges værdi for reduceret spildfoderdag inkl. smågriseproduktion i eksempelvis. Ved beregnet notering er det 27 kr./dag fra soholdet og ca. 7 kr./dag i smågriseproduktionen via øget producerede smågrise ved at øge so-overlevelsen, dvs. ca. 34 kr./dag ved notering på 13 kr./kg. Dette er ved smågrise DB/gris på 82 kr./gris.

Med input fra kolonnen på 13 kr./kg i DC-notering, kan tabel 11, sættes op med enheder og værdier per reddet soliv. Indtjeningen øges med ca. 4.700 kr./reddet soliv svarende til 47 kr./%-point. Med 1.000 årssøer og en plan for at reducere sodødelighed med ca. 2 %, er der ca. 95.000 kr./år som kan modregnes i eventuelle udgifter for at udføre tiltagene.

Tabel 11. Økonomisk værdi per reddet soliv, per %-point eller ved 1.000 årssøer og 2 %-point forbedret so-overlevelse. Økonomiske værdier er hentet fra DC-notering 13 kr. Spildfoderdage faktor 1,33 som landsgennemsnit

	Enhed	Enheder per reddet so	Værdi kr. per enhed	Enhed X værdier
Øget slagteindtægt	Kr./reddet so	1	1.959	1.959
Sparet Daka	Kr./reddet so	1	247	247
Sparet arbejde bortskaffelse død so	Kr./reddet so	1	100	100
Marginal omkostning udskiftning afregnet so med en polt	Kr./reddet so	0,5	764	382
Værdi per reduceret spildfoderdag/kuld inkl. smågriseproduktion	Kr./dag	59,85	34	2.035
I alt per reddet soliv	Kr./reddet so			4.723
Overlevelse af søer i kr./%-point til og med smågriseproduktion	Kr./%-point			47,2
Per 1.000 årssøer og 2 % bedre so-overlevelse		1000	94,40	94.400

Ved markedspriser på smågrise kan prisdifference beregnet versus markedsnotering sidestilles med, at DB smågris ændres med differencen. Salg til 100 % markedsnotering giver i 2024 ca. 109 kr. ekstra per smågris i DB. Simpelt forholdstal regning og de tillagte 7 kr./dag bliver til 7 kr./dag $(109+82)/82 = 16,3$ kr./dag + de 27 kr./dag fra soholdet eller ca. 43 kr./dag i alt i stedet for de 43 kr./dag, der er brugt i tabel 10 for værdifastsættelse i spildfoderdage per kuld.

Hvis man som soholder har oplevet mange forskellige værdier nævnt for et soliv, så skyldes det blandt andet, at mange forhold - også besætnings-specifikke faktorer spiller ind.

Galtgrises økonomiske værdi

Vejledende smågrisepriskorrektion som følge af fordeling af galt- og so-grise er baseret på gennemsnittet af tørfoder-resultater vist i Appendiks [3], og er baseret på foderpriser angivet i dette notat og en notering på 13,00 kr./kg. Økonomien kan forbedres via restriktiv fodring af galtgrise, men vådfoder-anlæg er lidt dyrere per stiplads (skjult omkostning), derfor bruges tørfoder-resultater som reference.

Vejledende priskorrektion er +/- 0 kr./smågris ved 50 % galtgrise, som angiver normalen. Ved 100 % galtgrise minus 50 % normale galtgrise fås 50 x -0,3419 kr./%-point svarende til -17,1 kr./smågrisepriskorrektion ved køb af 100 % DLY-galtgrise. I tabel 10 er der vist forskellige smågrisepriskorrek-tioner, som følge af forskellige niveauer af galtgriseandele på et købt smågrisehold.

Opformeringspolte LY-galtgrise har et yderligere værditab på grund af mindre krydsningsfrodighed end DLY-galtgrise. Markedskorrektionen bliver altså ca. - 60 kr./LY-galtgris ved 100 % køb LY-galtgrise i 2024 primo.

Table 12. Vejledende priskorrektion af smågrisepris som følge af kønsfordeling på indkøbte grise, baseret på 2022-priser og effektivitet og værdier fra galt-/sogrise-forsøg [3], og DLY-LY-galtgrise-forsøg [4]

%-andel galtgrise i køb	100 %	90 %	80 %	70 %	60 %	50 %	40 %	30 %	20 %	10 %	0 %
DLY-galtgrise tørfodring*	-17,1	-13,7	-10,3	-6,8	-3,4	0,0	3,4	6,8	10,3	13,7	17,1
LY-galtgrise af smågrise, %	-60,0										

* Formel: $(\text{Procentandel galtgrise DLY} - 50) * 0,3613 \text{ kr./\% - point}$

Konklusion

Primo 2024 og det næste halve år frem tyder alt på et fornuftigt bytteforhold med de forventede afregnings- og foderpriser, som alle bygger på forventninger, og hvor principperne fra beregnet smågrisenotering bruges til at fastsætte "beregne smågrisepriser".

En notering på 13,00 kr./kg plus 1,16 kr./kg i efterregulering forventes. Nulpunktsnoteringen er ca. 11,04 kr./kg med anvendte forudsætninger. Krav til en positiv EBID-notering er $\geq 9,59 \text{ kr./kg}$ i notering.

At markedspriser på smågrise nok bliver bedre end beregnet smågrisenotering i perioden gør, at soholdere med eksport af smågrise ca. forventes at få ca. 109 kr./smågris mere end de her viste tal. På hjemmemarkedet bruges oftest halv beregnet – halv markedsnotering i smågriseaftaler. Her er effekten ca. 50 kr./30 kg gris. De højere markedspriser kan af samme årsag sænke slagtegrisproducenters DB/slagtegris med ca. 55 kr./slagtegris i forhold til de her viste, og DB per årssø kan være væsentligt højere.

De færreste produktivetsmålepunkter kan stå alene, når økonomi/produktivitet skal beskrives på en bedrift, men oftest behøves kun ganske få nøgletal.

Søer

I produktionen af grise må der aldrig være ensidig fokus på kun én produktivetsparameter. En høj faringsprocent kan købes på bekostning af flere spildfoderdage per kuld, hvis besætningen kun løber søer i sikker brunst. Kombinationen af en høj faringsprocent koblet sammen med få spildfoderdage per kuld viser, at besætningen ikke fremviser flotte produktivitetstal et sted på bekostning af et andet vigtigt nøgletal.

De vigtigste parametre i soholdet er:

- Mange fravænnede grise/farekuld
- Få spildfoderdage per kuld – gerne som en afledt effekt af høj faringsprocent
- En fyldt farestald med ønsket antal faringer og efterfølgende så mange diegivningsdage som muligt til pattegrisene for at øge fravænningsvægten.

For branchen er det vigtigt, at der er fokus på so-overlevelse. Gode handlingsplaner som virker, må godt koste noget i ekstra investeringer eller tid brugt på at passe søer, for der er også penge at tjene på øget so-overlevelse.

Smågrise

På grund af det relativt lille tilvækstinterval fra 7 til 30 kg er ændringer i DB som følge af egne ændringer i produktivitetstal oftest små i smågriseholdene. Omvendt laver de fleste sobesætninger mange flere smågrise end landets slagtegrisebesætninger. Små forbedringer i DB/smågris fra 7 til 30 kg har derfor stor effekt på bedriftens bundlinje.

Vær især opmærksom på, at energipriserne er steget meget på det sidste. Et energitjek både i fare- og smågrisestalde, som bruger meget varme, kan anbefales.

Slagtegrise

Økonomien ser fornuftig ud mellem 13 kr./kg i notering, også selvom smågrise måske skal indkøbes til halv beregnet smågrisenotering - halv markedsnotering. Overvej en hangrisekontakt specielt hvis der haves ad-libitum fodring.

Målt i DB per slagtegris slår selv mindre produktivtændringer hårdt igennem hos slagtegriseproducenterne, fordi der laves ca. 87 kg levende tilvækst per slagtegris. Alle måleparametre er derfor vigtige, men nogle forbedringer kan måske kun opnås på bekostning af andre.

Referencer

- [1] Schlægelberger S. (2023): Grundlag for Den beregnede Smågrisenotering - juni 2023. Notat nr. 2315, SEGES Innovation.
- [2] Maribo. H. og Christiansen M.G. (2013): Økonomi i hangriseproduktion i to besætninger. Meddelelse nr. 984, Videncenter for Svineproduktion.
- [3] Pedersen A. Ø. og Holm M. (2015): Vådfoder eller tørfoder til so-, galt- og hangrise. Meddelelse nr. 1023, Videncenter for Svineproduktion.
- [4] Velande I, B. Nielsen og J. Vinther. (2013): Produktionsegenskaber og økonomi ved produktion af DLY- og LY-galte. Meddelelse nr. 963, Videncenter for Svineproduktion.

NAV nr.: 1323-303

// LATH

Dyregruppe: Søer, smågrise & slagtegrise
Fagområde: Økonomi
Nøgleord: Økonomi ved forbedret produktivitet

Appendiks

Tablet 13. Kødprocent på so- og galtgrise 2004-2021 samt forskelle. Hangrise steg 1,3 i kødprocentenheder fra 3. oktober 2016 på grund af mere reel klassificering (absolut ændring). Springet på små 1 kødprocentenheder fra 2016 til 2017, skyldes denne ændring. Fra 8. maj 2023 sænkes kødprocent med ca. 2,9 % for so-galtgrise via ny klassificering. Hangrise får egen kødprocentklassificering ligning. Foreløbige tal angiver, at de falder med 3,2 %-point efter 8. maj 2023

År	So	Galt	Gns. kødpct. So- og galtgrise	Forskel kødpct. So- og galtgrise	Kødpct. Hangrise
2004	60,84	59,25	60,05	1,59	60,95
2005	60,88	59,35	60,12	1,53	61,15
2006	61,02	59,52	60,27	1,50	61,16
2007	61,05	59,56	60,31	1,49	61,13
2008	61,07	59,61	60,34	1,46	60,98
2009	60,87	59,51	60,19	1,36	60,90
2010	60,81	59,51	60,16	1,30	60,75
2011	60,97	59,71	60,34	1,26	60,80
2012	60,97	59,72	60,35	1,25	60,81
2013	60,99	59,47	60,23	1,52	60,92
2014	61,03	59,40	60,22	1,63	60,92
2015	61,16	59,59	60,38	1,57	60,94
2016	61,38	59,70	60,54	1,68	61,49
2017	61,42	59,73	60,58	1,69	62,42
2018	61,75	60,15	60,95	1,60	62,72
2019	62,14	60,52	61,33	1,62	63,05
2020	62,38	60,71	61,55	1,67	63,29
2021	62,68	61,03	61,86	1,65	63,53
2022	63,09	61,50	62,30	1,59	63,72
2023*	60,20	58,60	59,40	1,59	60,52

- Foreløbige og kun kødprocenter efter 8. maj 2023

Værdifastsættelse af galtgrise med noteringsforhold og priser

Den historiske udvikling i udstyr til måling af kødprocent gør, at kun nyere forsøg kan bruges som grundlag for forskel i kødprocent mellem so- og galtgrise.

Forskellen mellem so- og galtgrise i produktivitet er ganget igennem med økonomiske enhedsværdier fra slagtegrisetabellen baseret på nyere forsøg fra SEGES Innovation.

Tablet 14. Værdier er taget fra økonomisk konsekvens - slagtegrise, bortset fra kødprocent som er den marginale forskel i kødprocent-afregning på sogrise minus galtgrise i sidst kendte kødprocentlandsgennemsnit fra klassificeringskontrollen

Enhedsværdi	Kr./enhed
Daglig tilvækst +/-100 gram	16,6
FEsv/kg tilvækst +/- 0,1	17,4
Kødprocent +/- 1 point	9,0
Kødprocentafregningsforskel sogrise versus galtgrise øre/kg	16,0
Kødprocentafregningsforskel DLY-LY-galtgrise øre/kg	14,7

Table 15. Produktivitet og økonomisk forskel mellem so- og galtgrise i DB/slagtegris, når daglig tilvækst omregnes til værdi per gris med 2023-værdier

	Forskel daglig tilvækst	FEsv /kg	Kødprocent	Korrektion tilvækst, kr./gris	Korrektion FEsv/kg tilvækst, kr. /gris	Korrektion kødprocent, kr./gris	Økonomisk tab galtgrise, kr./gris
Vådfoder*	29	0,090	-1,30	4,81	-15,66	-11,70	-22,5
Tørfoder**	42	0,140	-1,60	6,97	-24,36	-14,40	-31,8
Restriktiv vådfodring**	-27	0,100	-0,80	-4,48	-17,40	-7,20	-29,1
Semi ad libitum vådfodring**	-27	0,090	-0,80	-4,48	-15,66	-7,20	-27,3
Pelleteret tørfoder ad libitum**	32	0,170	-1,80	5,31	-29,58	-16,20	-40,5
Gns. tab ved tørfodring og galtgrise	37	0,155	-1,7	6,14	-26,97	-15,30	-36,1

* Meddelelse nr. 984, Videncenter for Svineproduktion

** Meddelelse nr. 1023, Videncenter for Svineproduktion

Kødprocent-afregningspris og formel

Den sammensatte kødprocentafregning gav et output i simulering som vist i tabel 10, der med høj præcision kunne beskrives via en tredjegrads ligning, her kaldet potensfunktionsafregning, hvori besætningens gennemsnitlige kødprocent indgår.

Øre/kg i kødprocent-afregning $f(x)$ =

$$0,0053 \cdot (\text{gns. kødprocent})^3 + 0,1031 \cdot (\text{gns. kødprocent})^2 + 54,388 \cdot (\text{gns. kødprocent}) - 2461,2$$

Figur 1 viser denne ligning grafisk sammen med hvis en enkelt gris havde den samme kødprocent.

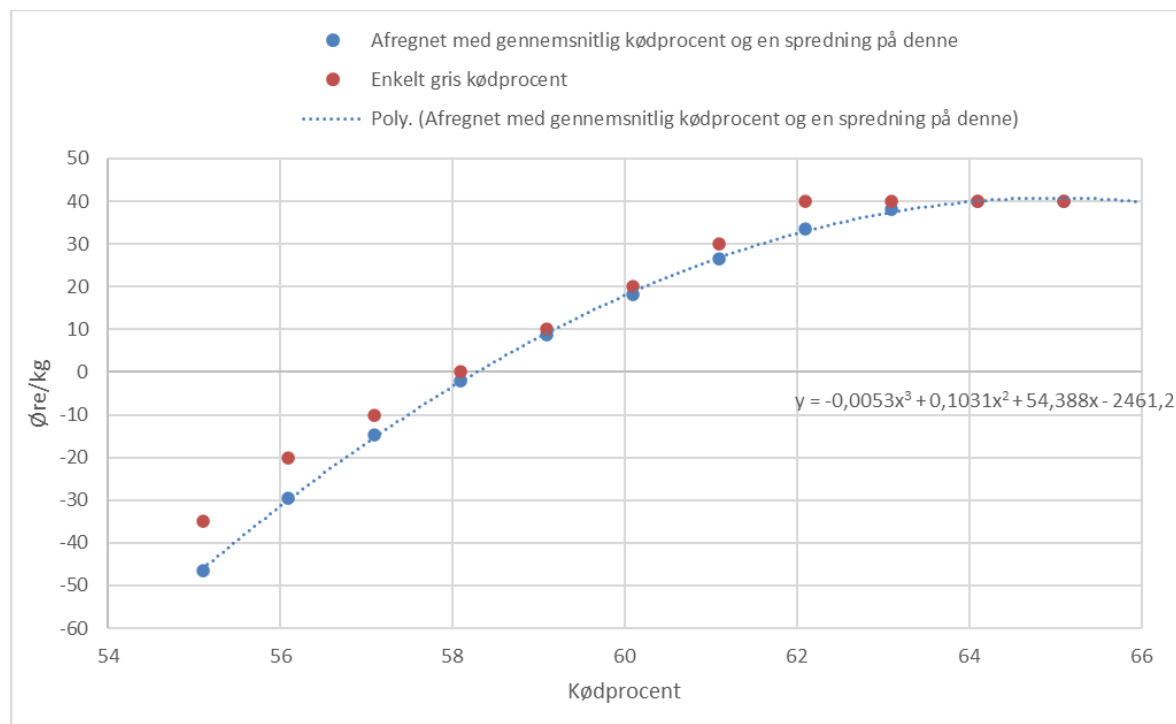

Figure 1. Besætningens gennemsnitlige kødprocent (halvt sogrises-galtgrise) og forventet kødprocentafregning i øre/kg slagtekrop

SEGES Innovation

Agro Food Park 15, 8200 Aarhus N

T: +45 8740 5000 - F: +45 8740 5010 - E: info@seges.dk

Ansvar: Informationerne på denne side er af generel karakter og søger ikke at løse individuelle eller konkrete rådgivningsbehov. SEGES er således i intet tilfælde ansvarlig for tab, direkte såvel som indirekte, som brugere måtte lide ved at anvende notatets informationer.